

Pavol Lacko a Veronika Prachárová

SÚ TÉMY, PRI KTORÝCH POLITIKOM RASTIE NOS ČASTEJŠIE NEŽ ZVYČAJNE?

Demagóg.SK skúmal, či existujú témy, pri ktorých politici hovoria nepravdu a zavádzajú častejšie než zvyčajne. Vychádzal pri tom z databázy 15128 tvrdení, ktoré overil v období od decembra 2010 do 31. 7. 2020.¹

Analytický podklad pre dátovú analýzu pripravil Jozef Kapusta a Dominik Halvoník z Katedry informatiky Univerzity Konštantína filozofa v Nitre. Pomocou metód umelej inteligencie² rozdelili text tvrdení na menšie časti a identifikovali v ňom podstatné mená. Vychádzali z predpokladu, že práve podstatné mená sú nositeľmi tém. Spolu ich našli 8126.

Následne priradili k nájdeným „témam“ pravdivostnú hodnotu podľa toho, či pôvodné tvrdenie, v ktorom zazneli, bolo pravdivé, nepravdivé, zavádzajúce alebo neoveriteľné. Výsledkom bola webová aplikácia, ktorá umožňuje sledovať mieru nepráv a zavádzaní pri tej-ktorej téme a tom-ktorom politikovi.

---

1 Všetky tvrdenia sú zverejnené na www.demagog.sk

2 Výskumníci použili tokenizáciu, lematizáciu a morfológickú analýzu textu. Pracovali v programovacom jazyku Python.

Takýto prístup k analytickej práci s textom má asi 95-percentnú presnosť. Pri zvyškovom percente prípadov sa stane, že počítačový program nerozozná správne vyskloňované slovo (eurozónam), nepriradí ho k správne základnému tvaru (eurozóna) a v štatistike potom chýba.

Demagóg.SK hľadal v takto vzniknutej databáze témy, ktoré zazneli v debatách najmenej 100x a politici sa pri nich mýlili alebo skresľovali pravdu nadpriemerne často.

Hranica 100 spomenutí nie je náhodná. Aby boli zistenia výpovedné, musia vykazovať istú početnosť. Z 8126 identifikovaných podstatných mien (tém) bolo iba 200 takých, ktoré politici v overovaných reláciách spomenuli viac než 100krát.

Nadštandardnú mieru chybovosti Demagóg.SK zisťoval tak, že spočítal podiel nepravdivých a zavádzajúcich tvrdení pri jednotlivých témach a porovnal ho s priemerným podielom nepravdivých a zavádzajúcich tvrdení pri všetkých 15 128 overených výrokochoch.

Takto zistená priemerná chybovosť politikov v nami overených politických reláciách je 22 %. Zjednodušene: každé piate tvrdenie, ktoré v týchto debatách zaznelo, bolo buď nepravdivé (13 %) alebo zavádzajúce (9 %). Asi 13 % tvrdení bolo neoveriteľných, zvyšok bola pravda.

Tomuto všeobecnému priemeru sa vymykajú debaty politikov o nezamestnanosti, kedy sa ich omyly (nepravdy + zavádzania) šplhajú k 29 % – napríklad, keď **pomeriavajú** nezamestnanosť počas rôznych vlád alebo **hovoria** o „historicky nízkych“ číslach.

Ešte viac sa naši politici mýlia, keď spomínajú Európu (32 %). Často sa odvolávajú na európske **trendy** alebo **porovnávaciu** situáciu na Slovensku s inými **krajinami** – a nadpriemerne často to neseďí. Naopak, keď hovoria o eurozóne, držia sa ich omyly ešte okolo priemeru (25 %). Najväčšiu mieru chybovosti vykazujú debaty o diaľniciach – až 38 % tvrdení o tejto téme bolo nepravdivých alebo zavádzajúcich.

Demagóg.SK sa snažil zistiť aj to, či sa politici nemýlia častejšie pri témach, ktoré rozdeľujú spoločnosť, a preto zakladajú predpoklad pre skreslenia. Takými sú napríklad očkovanie, interrupcie, vakcína či migranti.

Napríklad, téma „vakcína“ vykazuje vysokú mieru chybovosti (56 %), no početnosť (9) v nami overených diskusiách je príliš malá na to, aby dovoľovala akékoľvek závery. Rovnako je to s tvrdeniami o migrantoch, pri ktorých sa politici mýlili v 35 % prípadov, no počet overených výrokov (88) je príliš nízky na hodnotenie. Pri téme očkovania má Demagóg len dva overené tvrdenia, pri interrupciách zasa dvanásť.

Jedným z „red flagov“, kedy zbystriť pri pozeraní politických diskusií pozornosť a dávať väčší dôraz na overenie si pravdivosti povedaného, sú teda témy nezamestnanosť, diaľnice a Európa. Politici sa pri nich mýlia bežne, spoliehať sa na počuté, preto (často) nestačí.

Autor

Pavol Lacko

Veronika Prachárová

Grafická úprava

Ivan Gaža

Vydavateľ

Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť

Slovak Governance Institute

Štúrova 3

811 02 Bratislava

Slovensko

demagog@institutsgi.sk

www.governance.sk

www.demagog.sk

Analyza vznikla v rámci projektu „Zvýšenie kvality verejnej debaty a rozoznávania nepráv v predvolebnej kampani a po nej“, ktorý podporil **Fond pre transparentné Slovensko v Nadácii Pontis**.

